

KLAGANDE

██████████ ██████████
██
██████████

MOTPART

Landstingsstyrelsen i Norrbottens län
LSS Råd och Stöd
Köpmangatan 37
972 33 Luleå

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten i Luleås dom den 29 april 2016 i mål nr 384-16,
se bilaga A

SAKEN

Rådgivning och annat personligt stöd till vissa funktionshindrade

KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Kammarrätten ändrar förvaltningsrättens dom och beslutar att ██████████
██████████ har rätt till insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt
9 § 1 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Kammarrätten avslår överklagandet i övrigt.

YRKANDEN M.M.

██████████ yrkar att han ska beviljas insatsen rådgivning och annat personligt stöd i form av råd och stöd för att skapa kontakt med Kiruna kommun för att lösa behovet av kontaktperson. Han yrkar även att han ska beviljas stödjande samtal i syfte att skapa och upprätthålla relationer samt utveckla verktyg för konflikthantering. Han vill att råd och stöd ska ges en till två gånger i månaden så länge behov av insatsen kvarstår.

Som skäl för sin talan anför han bl.a. följande. Han har behov av insatsen rådgivning och annat personligt stöd i form av stödjande samtal. Syftet med insatsen är främst råd och stöd när det gäller relationer och konflikthantering där han har svårigheter på grund av sin funktionsnedsättning. Han har rätt till insats som är varaktig och fortgående så länge behov föreligger.

Förvaltningsrätten avslög hans överklagande med hänvisning till att han avslutat den tidigare insatsen. Hans avsikt var dock inte att avsluta insatsen utan att få en annan verkställare då han saknade förtroende för den aktuella personen. Det stämmer heller inte att samtliga mål med insatsen var uppfyllda. Av genomförandeplanen daterad den 25 maj 2015 framgår att behovet av stödjande samtal kvarstår. Insatsen avslutades bara några månader efter det.

Utredningen från 2012 ska tillmätas betydelse då den ligger till grund för hans diagnos och ger en tydlig bild av hans svårigheter och situation. Den aktuella insatsen kan inte ges av någon annan instans och ligger inom ramen för lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Han har inte ansökt om djupgående terapeutiska eller behandlande samtal. Han har ansökt om stödjande samtal med anledning av hans funktionsnedsättning och för att genom dessa underlätta det dagliga livet. Att han inte varit nöjd med insatsen är inte samma sak som att han inte behöver insatsen.

Landstingsstyrelsen i Norrbottens län anser att överklagandet ska avslås.

Som skäl för inställningen anförs bl.a. följande. Länsenheten särskilt stöd/funktionshinder har haft omfattande kontakter med [REDACTED] sedan januari 2013. De mål som är överenskomna i genomförandeplanen har uppnåtts. [REDACTED] har framfört att han inte är nöjd med verkställigheten av insatsen. LSS ersätter inte andra insatser utan är ett komplement. Det kan inte anses rimligt att kompetenskraven i 9 § 1 LSS ska innefatta terapeutiska samtal eller mer djupgående och behandlande samtal. Insatserna enligt LSS är inte av behandlande art utan mer av informations- och stödkaraktär. Insatser som innefattar hantering av konflikter och relationer bedöms inte rymmas inom lagrummet mer än på övergripande nivå. De insatser [REDACTED] nu ansökt om och fått beviljade är verkställda.

SKÄLEN FÖR KAMMARRÄTTENS AVGÖRANDE

Vad avser behovet av rådgivning och personligt stöd för att skapa kontakt med Kiruna kommun för att lösa behovet av kontaktperson instämmer kammarrätten i förvaltningsrättens bedömning att behovet redan är tillgodosett. Överklagandet ska därför avslås i denna del.

Det är ostridigt att [REDACTED] tillhör personkretsen i 1 § 1 LSS. Därutöver anser kammarrätten att den insats [REDACTED] ansöker om faller inom ramen för vad som kan beviljas enligt den aktuella insatsen i 9 § 1 LSS. Frågan är därmed om [REDACTED] har visat att han har behov av den sökta insatsen i form av stödjande samtal för konflikthantering m.m.

[REDACTED] har tidigare haft rätt till den sökta insatsen vilken utgått i oförändrad omfattning sedan 2013. Han har den 18 augusti 2015 avslutat insatsen på egen begäran och i mejl uppgivit att han anser att det varit svårt att upprätta och genomföra handlingsplanen utifrån de behov som funnits

och att insatsen därför inte uppfyller något behov. I kammarrätten har [REDACTED] uppgivit att han avslutat insatsen för att han var missnöjd med hur den verkställdes och inte på grund av att behovet upphört.

I målet finns en utredning från habiliteringen daterade den 5 december 2012 utförd av psykologen [REDACTED]. Utredningen beskriver [REDACTED] bakgrund och de begränsningar hans livslånga handikapp ADHD och Aspergers syndrom ger honom i vardagen och i sociala sammanhang. Enligt kammarrättens mening visar utredningen att [REDACTED] har stora svårigheter att hantera relationer till andra personer och agera adekvat i t.ex. en konfliktsituation. Sammantaget ger utredningen stöd för att [REDACTED] har ett behov av stödjande samtal för att underlätta sin vardag och att detta behov inte är temporärt utan av en mer bestående natur.

Av handlingarna i målet framgår att verkställaren av insatsen, [REDACTED] den 25 maj 2015 i uppföljning av genomförandeplanen noterat att behovet av samtalsstöd kvarstår samt att uppföljning av insatsen ska ske i mars 2016. Kammarrätten kan inte dra någon annan slutsats än att behovet av stödjande samtal ansågs föreligga i maj 2015 och då bedömdes finnas kvar till åtminstone mars 2016. I samband med att insatsen avslutades har [REDACTED] den 18 augusti 2015 bedömt att samtliga mål i genomförandeplanen var uppfyllda. Bedömningen är inte närmare motiverad förutom med att behovet av stödjande samtal ansågs tillgodosett med samtalsserien på drygt två år. Enligt kammarrättens mening framkommer inte att några avgörande omständigheter förändrats avseende [REDACTED] behov av stödjande samtal. Mot den bakgrunden framstår [REDACTED] behov av insatsen som oförändrat.

Även om insatsen har verkställts under två år anser kammarrätten att utredningen i målet sammantaget ger stöd för att [REDACTED] har ett fortsatt behov av den sökta insatsen. Överklagandet ska således bifallas på

så sätt att [REDACTED] ska anses berättigad till insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS.

Det ankommer på Landstingsstyrelsen i Norrbottens län att bestämma hur insatsen ska verkställas och i övrigt företa de åtgärder som föranleds av denna dom.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B (formulär 1).

Charlotte Waas
kammarrättsråd
ordförande

Carina Ferm Brodén
kammarrättsråd

Carin Sandberg
tf. kammarrättsassessor
referent

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I LULEÅ**

Enhet 1

DOM
2016-04-29
Meddelad i
Luleå

Mål nr
384-16

KLAGANDE

[REDACTED]

MOTPART

Norrbottnens läns landsting, Handläggningsenheten
Köpmangatan 37
972 33 Luleå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Norrbottnens läns landstings beslut den 28 januari 2016

SAKEN

Rådgivning och annat personligt stöd enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

Dok.Id 73252

Postadress
Box 849
971 26 Luleå

Besöksadress
Skeppsbrogatan 43

Telefon
0920-29 54 90
E-post: forvaltningsrattenilulea@dom.se
www.domstol.se/forvaltningsratt

Telefax
0920-22 04 59

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND

Norrbottens läns landsting (landstinget) avslog [REDACTED] ansökan om rådgivning och annat personligt stöd med följande motivering. [REDACTED] har inte behov av den sökta insatsen. Behovet av stödjande samtal är tillgodosett med den tidigare LSS råd och stödinsatsen.

PARTERNAS INSTÄLLNING

[REDACTED] yrkar att han ska beviljas insatsen rådgivning och annat personligt stöd och anför i huvudsak följande.

Tidigare insatser vid Råd och Stöd som verkställdes av [REDACTED] avslutades hastigt i augusti 2015 då det uppstod en konflikt mellan verkställaren och honom. I den senaste genomförandeplanen gjorde verkställaren bedömningen att behov av stödjande samtal kvarstår. Den som genomfört den utredning som ligger till grund för det nu överklagade beslutet har aldrig träffat honom. Enligt den utredning som [REDACTED] vid Neuro-Vux genomförde är det inte tvekan om att han har stora svårigheter med sociala kontakter. Eftersom vänskaps- och familjerelationer inte etablerats eller upprätthållits är behovet av stöd stort.

Landstinget vidhåller sitt beslut.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Frågan i målet är om [REDACTED] ska ha rätt till insatsen rådgivning och annat personligt stöd enligt 9 § 1 LSS.

Personer som omfattas av LSS personkrets har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 §, om de behöver sådan hjälp i sin

livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt. Den enskilde skall genom insatserna tillförsäkras goda levnadsvillkor. Insatserna skall vara varaktiga och samordnade. De skall anpassas till mottagarens individuella behov samt utformas så att de är lätt tillgängliga för de personer som behöver dem och stärker deras förmåga att leva ett självständigt liv (7 § LSS). Rådgivning och annat personligt stöd som ställer krav på särskild kunskap om problem och livsbetingelser för människor med stora och varaktiga funktionshinder är en insats som den enskilde kan ha rätt till (9 § 1 LSS).

I förarbetena till LSS (prop. 1992/93:159 s. 51, 59 f., 172 och 174) anförs bl.a. följande. Med rådgivning och annat personligt stöd avses expertstöd, som kan ges av företrädare för yrkeskategorier som t.ex. kurator, psykolog, sjukgymnast, förskolekonsulent, talpedagog, logoped, arbetsterapeut och dietist. Rätten till stöd skall tillförsäkra de personer som avses i LSS och deras anhöriga tillgång till sådana kvalificerade insatser från flera kompetensområden som behövs för att underlätta det dagliga livet. Det rör sig om insatser av rådgivande och allmänt stödjande karaktär, där medicinska, psykologiska, sociala och pedagogiska aspekter av funktionshindret beaktas. Avsikten är inte att ge sjukvårdande behandling/rehabilitering eller andra insatser som klart faller inom ramen för hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), och inte heller att ge den typ av social service som socialtjänsten skall erbjuda eller pedagogiska insatser som hör till undervisning. För att en viss insats enligt 9 § skall kunna nekas den funktionshindrade på grund av att behovet tillgodoses på annat sätt, skall behovet också faktiskt tillgodoses på annat sätt. De särskilda insatserna skall förebygga och minska följderna av funktionshinder.

Av utredningen framgår att [REDACTED] genom den sökta insatsen vill ha hjälp från landstingets Råd och stödteam med att skapa kontakt med Kiruna kommun för att upprätta en handlingsplan för att lösa behovet av kon-

taktperson, samt för stödjande samtal i syfte att skapa och upprätthålla relationer samt utveckla verktyg för konflikthantering. Han vill att råd och stöd ges vid en till två tillfällen per månad och så länge behovet av insatsen kvarstår.

Av beslutsunderlaget från landstinget framkommer att [REDACTED] i samtal med handläggaren [REDACTED] den 16 december 2015 uppgett att kontakt med Kiruna kommun gällande kontaktperson är etablerad. Något behov av insatsen rådgivning och annat personligt stöd för att lösa behovet av kontaktperson synes därmed inte föreligga.

Den återstående frågan är då om [REDACTED] har behov av insatsen i form av stödjande samtal för att skapa och upprätthålla relationer och verktyg för att jobba med konflikthantering.

Av journaler från den 31 maj 2013 från uppföljning av Genomförandeplanen från den tidigare insatsen framgår att ett av målen vid den insatsen var stödjande samtal mellan [REDACTED] och verkställaren för insatsen gällande situationer som uppkommer i vardagen samt positiva och negativa konsekvenser av funktionsnedsättningen. För att uppnå detta mål skulle regelbundna träffar för stödjande samtal hållas.

Av journalanteckning från den 17 augusti 2015 framgår att [REDACTED] skickat sms till verkställaren av insatsen under en helg och att han i dessa uppgett att han vill avsluta insatsen eftersom han tappat förtroendet för verkställaren, då hon inte svarat på de sms han skickat under helgen samt eftersom hon inte ville medverka vid en kommande träff med LSS-handläggare.

I dokumentation vid avslut av genomförandeplanen från den 18 augusti 2015 framgår bl.a. följande. [REDACTED] har regelbundet erbjudits

fysiska träffar för samtal samt haft möjlighet att kontakta verkställaren via telefon. [REDACTED] har genom mail begärt att avsluta insatsen rådgivning och annat personligt stöd. Han har i sin begäran uppgett att det har varit svårt att upprätta och genomföra handlingsplanen utifrån de behov som finns och att han valt att avsluta insatsen eftersom den inte uppfyller något behov. I dokumentationen framgår vidare att verkställaren bedömt samtliga mål i genomförandeplanen genomförda, däribland de stödande samtalen. Av journalanteckningar från landstinget framgår även att regelbundna stödande samtal har hållits mellan den 31 maj 2013 fram till att insatsen avslutades.

Den tidigare beviljade insatsen hade därmed liknande innehåll som den som nu begärs, dvs. stödande samtal för situationer i vardagen. Verkställaren, som arbetar som arbetsterapeut, bedömde att samtliga mål genomförts. Vidare var det [REDACTED] själv som relativt nyligen valde att avsluta insatsen eftersom han ansåg att den inte uppfyllde något behov. Förvaltningsrätten konstaterar även att den utredning av [REDACTED] som [REDACTED] hänvisar till är från den 5 december 2012 och kan, eftersom den är gjord för flera år sedan, inte tillmätas någon större betydelse vid bedömningen av [REDACTED] behov av insatsen i dagsläget. Mot bakgrund av detta finner förvaltningsrätten att det inte framgår av utredningen att [REDACTED] har behov av rådgivning och annat personligt stöd i form av stödande samtal. Överklagandet ska därmed avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV 3109/1)

Stefan Olsen Siri

I avgörandet har även nämndemännen Birgitta Ahlqvist, Martin Forss och Göran Hedmark deltagit. Enhälligt

Linnea Nyström har föredragit målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kammarrättens avgörande ska skriva till Högsta förvaltningsdomstolen. Skrivelsen ställs alltså till Högsta förvaltningsdomstolen *men ska skickas eller lämnas till kammarrätten*.

Överklagandet ska ha kommit in till kammarrätten *inom tre veckor* från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagande för det allmänna räknas dock från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagande infaller på en lördag, söndag eller helgdag, midsommar-, jul- eller nyårsafton, räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta förvaltningsdomstolen krävs att *prövningstillstånd* meddelas. Högsta förvaltningsdomstolen lämnar prövningstillstånd om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att målets utgång i kammarrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står kammarrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta förvaltningsdomstolen varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla följande uppgifter;

1. den klagandes namn, person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Dessutom ska adress och telefonnummer till arbetsplatsen och eventuell annan plats där klaganden kan nås för delgivning lämnas om dessa uppgifter inte tidigare uppgetts i målet. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras är det viktigt att anmälan snarast görs till Högsta förvaltningsdomstolen
2. det beslut som överklagas med uppgift om kammarrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet
3. de skäl som klaganden vill åberopa för sin begäran om att få prövningstillstånd
4. den ändring av kammarrättens beslut som klaganden vill få till stånd och skälen för detta
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.